

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
КОМИСИЯ ЗА ФИНАНСОВ НАДЗОР

УКАЗАНИЯ

**относно правилата за контрол и управление на продуктите от страна на
създателите и разпространителите на застрахователни продукти**

На 20 януари 2016 г. Европейският парламент и Съветът на Европейския съюз приеха Директива (ЕС) 2016/97 на Европейския парламент и на Съвета от 20 януари 2016 година относно разпространението на застрахователни продукти (Директивата). Крайният срок, до който Директивата следва да бъде транспонирана е 23 февруари 2018 г. Директивата предвижда промени в уредбата на дейността на създателите и разпространителите на застрахователни продукти, което налага предприемането на предварителни мерки за подготовката за нейното прилагане, преди да е настъпил окончателният срок за прилагане. В тази връзка Европейският орган за застраховане и професионално пенсионно осигуряване (Европейският орган) издаде „Подготвителни насоки относно правилата за контрол и управление на продуктите от страна на застрахователните предприятия и разпространителите на застрахователни продукти”, насочени към компетентните органи на държавите членки относно действията по време на подготвителния период преди транспонирането на Директивата. Подготвителните насоки са издадени с цел въвеждане на последователни, ефикасни и ефективни надзорни практики относно правилата за контрол и управление на продуктите, описани в член 25 от Директивата, и осъществяване на преход до момента, в който тези разпоредби от Директивата станат напълно приложими. Правилата за контрол и управление на продуктите играят ключова роля за защитата на ползвателите на застрахователни услуги, като гарантират, че застрахователните продукти отговарят на потребностите на целевия пазар и по този начин намаляват опасността от продажба на неподходящи застрахователни продукти. Те са основен елемент в новите регулаторни изисквания, предвидени в Директивата. Предвид това, че новите изисквания се отнасят до защитата на ползвателите на застрахователни услуги, от първостепенно значение е те да бъдат правилно прилагани от самото начало и на възможно най-ранен етап. Подготвителните насоки имат за цел да постигнат междусекторна последователност. Поради това, че Европейският орган за ценни книжа и пазари и Европейският банков орган вече са издали насоки относно правилата за контрол и управление на продуктите, Подготвителните насоки, издадени от Европейския орган, имат за цел да гарантират равнопоставеност на финансовите пазари и да предотвратят регулаторния арбитраж.

Със свое Решение № 557-НЗН от 26.07.2016 г. Комисията за финансов надзор прие, че възнамерява да спазва посочените насоки. На основание чл. 16, параграф 3, първа алинея от Регламент (ЕС) № 1094/2010 на Европейския парламент и на Съвета от 24 ноември 2010 година за създаване на Европейски надзорен орган (Европейски орган за застраховане и професионално пенсионно осигуряване), за изменение на Решение № 716/2009/ЕО и за отмяна на Решение 2009/79/ЕО на Комисията (Регламент (ЕС) № 1094/2010), компетентните органи и финансовите институции полагат всички усилия за спазване на тези насоки и препоръки. Във връзка с гореизложеното е необходимо да бъдат приети национални мерки, които да осигурят спазването на насоките на Европейския орган. Съгласно чл. 9, ал. 4 от Кодекса за застраховането, когато

Европейският орган е приел насока или препоръка по смисъла на чл. 16 от Регламент (ЕС) № 1094/2010, комисията може да приема решения, указания или практики във връзка с прилагането на насоката или препоръката, когато това е необходимо за добрата надзорна практика. Кодексът за застраховането на самостоятелно основание предвижда в чл. 291 изисквания за управление и надзор на застрахователните продукти, които предвиждат, че при разработването на застрахователни продукти застрахователят е длъжен да поддържа, прилага и периодично да преразглежда процеса за одобряване на всеки застрахователен продукт и за извършване на значителни промени в съществуващи продукти преди предлагането и разпространението им сред ползвателите на застрахователни услуги, а също така и че застрахователят е длъжен да разбира и периодично да преразглежда застрахователните продукти, които предлага или разпространява, като взема предвид всяко събитие, което може съществено да се отрази на потенциалния риск спрямо конкретния пазарен сегмент. В този смисъл настоящите указания имат за цел да дадат подробни указания относно прилагането и тълкуването на чл. 291 от Кодекса за застраховането.

Във връзка с гореизложеното и на основание чл. 13, ал. 1, т. 4 от Закона за Комисията за финансов надзор и чл. 9, ал. 4 от Кодекса за застраховането, Комисията за финансов надзор дава следните указания:

По отношение на създателите на застрахователни продукти:

1. Създателят на застрахователния продукт следва да изготвя и прилага правила за контрол и управление на продуктите, които предвиждат подходящи мерки и процедури с цел разработване, наблюдение, преразглеждане и разпространение на продукти сред ползвателите на застрахователни услуги, както и предприемане на действия по отношение на продукти, които могат да причинят вреди на ползвателите на застрахователни услуги (правила за контрол и управление на продуктите).

1.1. Правилата за контрол и управление на продуктите трябва да са пропорционални на степента на сложност и на рисковете, свързани с продуктите, както и на естеството, мащаба и сложността на съответната дейност на съзателя.

1.2. Създателят на застрахователния продукт определя правилата за контрол и управление на продуктите в писмен документ (политика за контрол и управление на продуктите), който предоставя на разположение на своите служители.

2. Правилата за контрол и управление на продуктите имат за цел да предотвратяват и намаляват вредите за ползвателите на застрахователни услуги, да поддържат надлежно управление на конфликтите на интереси, както и да гарантират, че целите, интересите и характеристиките на ползвателите на застрахователни услуги са взети надлежно под внимание.

3. Управителният и/ или контролен орган на съзателя, отговарящ за създаването на застрахователните продукти, одобрява правилата за контрол и управление на продуктите и носи отговорност за тяхното изготвяне, прилагане, последващи преразглеждания и непрестанно вътрешно спазване на изискванията в тях.

4. Създателят на застрахователния продукт редовно преразглежда правилата за контрол и управление на продуктите, за да се увери, че те все още са валидни и актуални, и ги изменя, когато е необходимо.

5. Създателят на застрахователния продукт включва в правилата за контрол и управление на продуктите си подходящи стъпки за определяне на съответния целеви пазар за даден продукт.

5.1. Създателят разработва и пуска на пазара единствено продукти с характеристиките и чрез определените канали за разпространение, които отговарят на интересите, целите и характеристиките на целевия пазар.

5.2. Когато решава дали определен продукт отговаря на интересите, целите и характеристиките на конкретен целеви пазар, създателят на застрахователния продукт взема под внимание равнището на информация, налична на целевия пазар, и степента на финансови възможности и грамотност на този пазар.

5.3. Създателят идентифицира групите ползватели на застрахователни услуги, за които се счита, че продуктът вероятно няма да отговаря на техните интереси, цели и характеристики.

6. Създателят на застрахователния продукт гарантира, че съответните служители, участващи в разработването на продуктите, притежават необходимите умения, знания и експертни познания, за да разберат правилно основните черти и характеристики на продукта, както и интересите, целите и характеристиките на целевия пазар.

7. Преди определен продукт да бъде пуснат на пазара или в случай на промяна на целевия пазар или на съществуващ продукт, създателят на застрахователния продукт следва да проведе подходящо тестване на продукта, в това число, ако е уместно, анализи на сценарии. При тестването на продукта трябва да се прецени, дали той отговаря на целите на целевия пазар през целия цикъл на съществуване на продукта.

7.1. Създателят на застрахователния продукт не трябва да пуска на пазара продукт, ако резултатите от тестването му показват, че не отговаря на интересите, целите и характеристиките на целевия пазар.

7.2. Създателят на застрахователния продукт следва да извършва качествено и когато е подходящо, количествено тестване на продукта в зависимост от неговия тип и естество, както и от свързания с него риск от вреди за ползвателите на застрахователни услуги.

8. След като започне разпространяването на продукта, създателят на застрахователния продукт следва да го наблюдава в хода на използването му, за да се увери, че продължава да отговаря на интересите, целите и характеристиките на целевия пазар.

9. Ако през цикъла на съществуване на продукта създателят на застрахователния продукт установи обстоятелства, свързани с продукта и пораждащи риск от вреди за ползвателите на застрахователни услуги, той следва да предприеме подходящи действия за предотвратяване и ограничаване на вредоносните последствия и предотвратяване на повторни вреди. Ако е уместно, създателят уведомява своевременно за тези действия разпространителите, предлагащи продукта, както и ползвателите на застрахователни услуги.

10. Създателят на застрахователния продукт избира канали за разпространение, които са подходящи за целевия пазар, като взема под внимание конкретните характеристики на продукта.

10.1. Създателят на застрахователния продукт подбира разпространителите с грижата на добър търговец.

10.2. Създателят предоставя на разпространителите информация, включваща данни за продуктите, която е с необходимия стандарт и е ясна, точна и актуална.

10.3. Предоставяната на разпространителите информация трябва да е достатъчна, за да могат:

- да разберат и пласират продукта правилно на целевия пазар;

- да определят целевия пазар, за който е разработен продукта, както и групата ползватели на застрахователни услуги, за които се счита, че продуктът вероятно не отговаря на техните интереси, цели и характеристики.

10.4. Създателят следва да предприеме всички разумни стъпки, за да наблюдава дали каналите за разпространение функционират в съответствие с целите на прилаганите от него правила за контрол и управление на продуктите.

10.5. Създателят редовно проверява дали продуктът се разпространява сред ползвателите на застрахователни услуги, принадлежащи към съответния целеви пазар.

10.6. Когато създателят счете, че каналът за разпространение не отговаря на целите на прилаганите от него правила за контрол и управление на продуктите, той следва да предприеме необходимите действия спрямо този канал за разпространение, за да осигури спазване на целите на тези правила.

11. Създателят следва да запазва пълната отговорност за спазване на изискванията от правилата за контрол и управление на продуктите така, както е описано в настоящите указания, когато възлага разработването на продукти от негово име на външен изпълнител.

12. Съответните действия, предприети от създателя на застрахователния продукт във връзка с правилата за контрол и управление на продуктите, следва да се документират надлежно. Документите се съхраняват за целите на проверки и се предоставят на комисията при поискване.

По отношение на разпространителите на застрахователни продукти:

13. Разпространителят на застрахователния продукт следва да определя и прилага правила за разпространение на продуктите, които предвиждат подходящи мерки и процедури за преценяване на гамата от продукти и услуги, която разпространителят възнамерява да предлага на ползвателите на застрахователните му услуги, за преразглеждане на организацията на разпространение на продуктите и за получаване на цялата необходима информация относно продукта или съответно продуктите от техния(те) създател(и).

13.1. Правилата за разпространение на продуктите трябва да са пропорционални на степента на сложност и на рисковете, свързани с продуктите, както и на естеството, мащаба и сложността на съответната дейност на поднадзорното лице.

13.2. Разпространителят определя правилата за разпространение на продуктите в писмен документ, който предоставя на разположение на своите служители.

14. Правилата за разпространение на продуктите имат за цел да предотвратяват и намаляват вредите за ползвателите на застрахователни услуги, да поддържат правилно управление на конфликтите на интереси, както и да гарантират, че целите, интересите и характеристиките на ползвателите на застрахователни услуги са надлежно взети под внимание.

15. Управителният и/ или контролен орган на разпространителя, отговарящ за разпространението на застрахователните продукти, одобрява правилата за разпространение на продуктите и носи отговорността по отношение на тяхното изготвяне, прилагане, последващи преразглеждания и непрестанно вътрешно спазване на изискванията в тях.

16. Правилата за разпространение на продуктите имат за цел да гарантират, че разпространителят ще получи цялата необходима информация от създателя относно застрахователния продукт, процедурата за неговото одобрение, целевия пазар, за да разбере ползвателите на застрахователни услуги, за които е разработен продуктът, както и групата или съответно групите ползватели на застрахователни услуги, за които

продуктът не е предназначен.

17. Правилата за разпространение на продуктите имат за цел да гарантират, че разпространителят ще получи цялата останала необходима информация относно продукта от неговия създател, за да изпълни регулаторните си задължения към ползвателите на застрахователни услуги. Това включва информация за основните характеристики на продуктите, рисковете и разходите, свързани с тях, както и обстоятелства, които могат да породят конфликт на интереси в ущърб на ползвателя на застрахователни услуги.

18. В случаите, в които разпространителят въведе или следва стратегия за разпространение, тя не трябва да противоречи на стратегията за разпространение и целевия пазар, определени от създателя на застрахователния продукт.

19. Разпространителят редовно преразглежда правилата за разпространение на продуктите, за да се увери, че те все още са валидни и актуални, и ги изменя, когато е подходящо, по-специално в частта, свързана със стратегията за разпространение, ако е налице такава.

20. Разпространителят следва да уведоми своевременно създателя на застрахователния продукт, ако научи, че продуктът не съответства на интересите, целите и характеристиките на целевия пазар или ако узнае за други свързани с продукта обстоятелства, които увеличават риска от вреди за ползвателите на застрахователни услуги.

21. Съответните действия, предприети от разпространителя във връзка с правилата за разпространение на продуктите, следва да се документират надлежно. Документите се съхраняват за целите на проверки и се предоставят на комисията при поискване.

Общи изисквания:

22. Настоящите указания се прилагат за всички застрахователи и застрахователни посредници, освен за лицата по чл. 294, ал. 3 от Кодекса за застраховането.

22. 1. Настоящите указания не се прилагат за застрахователните продукти, които представляват застраховки на големи рискове.

22. 2. Когато застрахователен посредник е физическо лице или едноличен търговец задълженията по настоящите указания, вменени в тежест на управителния или контролен орган на създателя или разпространителя на застрахователни продукти, се осъществяват от физическото лице посредник или от едноличния търговец.

23. Застрахователите и застрахователните посредници предприемат действия за спазване на настоящите указания в срок до 30 юни 2018 г.

23. 1. В срока по т. 23 застрахователите и застрахователните брокери уведомяват Комисията за финансов надзор за предприетите мерки по прилагане на настоящите указания.

23. 2. В срока по т. 23 застрахователните агенти уведомяват застрахователите, за които извършват посредничество, за предприетите мерки по прилагане на настоящите указания. Застрахователите предоставят обобщена информация за спазването на настоящите указания от застрахователните агенти, които извършват посредничество за тях в тримесечен срок от изтичане на срока по изречение първо.

23. 3. Настоящите указания се прилагат по отношение на всички продукти, които са разработени или са претърпели съществени изменения след изтичане на срока по т. 23.

23. 4. Точки 8 и 9 се прилагат и за продуктите, разработени преди изтичане на срока по т. 23.

24. По смисъла на настоящите указания:

24.1. „Създател“ е застраховател, който създава застрахователни продукти за продажба на ползватели на застрахователни услуги. Когато застрахователен посредник разработва застрахователен продукт, правилата за създателите на застрахователни продукти се прилагат и за посредника.

24.2. „Продукт“ е съвкупност от условия, образуващи съдържанието на застрахователен договор относно един или повече класове по общо застраховане и по животозастраховане съгласно Приложение I към Кодекса за застраховането и предназначен за пазара.

24.3. „Целеви пазар“ означава група или съответно групи ползватели на застрахователни услуги, за които създателят разработва продукта.

24.4. „Стратегия за разпространение“ означава стратегия, която разглежда въпроса как застрахователните продукти се разпространяват сред ползвателите на застрахователни услуги, по-специално дали продуктът трябва да се продава само като се предоставя съвет (индивидуална препоръка, във връзка със сключването на застрахователния договор, отправена до ползвателя на застрахователни услуги, независимо дали по негово искане или по инициатива на разпространителя).

Указанията са приети с Протокол № 10 на заседание на Комисията за финансов надзор, проведено на 17.02.2017 г., изменени с Протокол № 54 от 20.07.2017 г. и с Протокол № 11 от 08.02.2018 г.